

Mijnheer de voorzitter,

De gemeente Emmen moet bezuinigen. Maar doet de gemeente Emmen dat op de keeper beschouwd eigenlijk wel? Wanneer je het bezuinigingsboek doorloopt vallen een paar bijzonderheden op:

- De gemeente hanteert een 5% korting op alle verstrekte middelen die naar externe partijen gaan, zoals de welzijnsorganisatie Sedna, de bibliotheek, e.v.a.;
- Die extern gerichte bezuinigingen worden bijna alle meteen in 2011 volledig doorgevoerd;
- De gemeente lost in eigen huis de bezuinigingen voor een belangrijk deel op door vindplaatsen van bestaande begrotingsruimte, die niet wordt benut in kaart te brengen;
- De gemeente lost een significant deel van de bezuinigingen in eigen huis op door te herschikken of slimmer te begroten;
- Waar er in het eigen huis van de gemeente echt wordt bezuinigd, gebeurt dit waar het kan via een aanloop van één of meer jaren, dus door als het ware langzaam in die bezuiniging te groeien;
- De gemeente zorgt waar dat maar enigszins kan en verantwoord lijkt voor extra inkomsten, behalve dan de OZB;

Voorzitter, het was en is een uitgangspunt dat de gemeente de gevolgen van de bezuinigingen zo weinig mogelijk direct bij de burgers terecht wil laten komen middels lastenverhoging. Maar indirect gebeurt dit toch en wel per 2011, juist omdat het college er voor kiest meteen vrijwel alle externe maatregelen volledig in stelling te brengen. Op verschillende plekken geeft dit lastenverhoging voor de burgers door bijvoorbeeld contributies en tarieven, die de externe partijen naar boven zullen gaan aanpassen.

Voorzitter, de ChristenUnie fractie vindt dat, wanneer je alles wat ik hiervoor benoemde eens goed overziet en tegen elkaar afweegt, geen goede zaak. Daarnaast is het slecht voor de beeldvorming (wat tegenwoordig al een stevig probleem op zich is) die instellingen, bedrijven, verenigingen en andere organisaties en vooral ook de inwoners van de gemeente hebben. Het lijkt alsof de gemeente zachter en geduldiger voor zichzelf is maar hard naar buiten. En dat is eigenlijk de omgekeerde wereld. Het lijkt daarnaast of de gemeente gemaskeerd een behoorlijke bezuinigingstaakstelling toch vertaald naar lasten voor de burgers, omdat die bezuinigingen indirect omgeslagen worden, door contributies, lidmaatschappen, tarieven, leges, etc.

Over deze constatering en beeldvorming wil ik hierna nog meer zeggen en er wat dieper op ingaan.

De ChristenUnie fractie is geschrokken van de posten die onder druk van de aangekondigde bezuinigingsronde zomaar vanuit de lopende begroting boven kwamen drijven of nogal eenvoudig te realiseren waren. Ik heb welgeteld voor ruim € 2,6 miljoen van dergelijke posten voorbij zien komen. Tel ik daar de herschikkingen en de wat discutabele posten bij, dan kom ik op ruim € 4 miljoen. De ChristenUnie fractie vraagt zich in gemoede af hoe het zit met het zelfreinigend vermogen op financieel vlak van de gemeentelijke organisatie? Wij hebben door een deel van de uitkomsten van het bezuinigingsboek hierover onze twijfels gekregen. Het kan en mag niet zo zijn dat wanneer er geen bezuinigingstaakstellingen zijn, de niet gebruikte maar wel begrootte budgetten als het ware achteloos hun plek behouden in de diensten en afdelingen. Op de keeper beschouwt, tast dit het budgetrecht van de Raad aan.

Daarom stellen wij vandaag bij motie voor het college te vragen twee financieel zeer ervaren deskundigen op het terrein van overheidsfinanciën in te huren voor een beperkte, vrij korte tijd die alle diensten en afdelingen qua begroting, rekening, reserves, voorzieningen en de daadwerkelijke inzet van al die middelen scherpzinnig en kritisch gaan beschouwen en analyseren om vervolgens het college en de raad met een rapportage te dienen.

[Motie]

En dan, voorzitter, de bezuinigingen die we intern waar dat nodig is of kan trapsgewijs oplopend invoeren, maar de taakstellingen naar buiten, meteen volledig doorvoeren. Ik denk dan o.m. aan de 5% korting maatregel alsook de forse verhogingen van aanslagen en tarieven voor sportclubs. Dat is hard en geeft de instellingen, verenigingen e.d. nauwelijks of geen tijd zich goed aan te passen en maatregelen te nemen die bijvoorbeeld voor de medewerkers en vrijwilligers fatsoenlijk zijn. Sportverenigingen hebben niet zomaar even extra bronnen van inkomsten geregeld, en instellingen als de bibliotheek en Sedna moeten mogelijk wel direct mensen ontslaan of gaan beknibbelen op wat wel genoemd wordt "de franje". En die franje, dat zijn vaak juist de goede zaken die er toe doen, maar in de randen van deze organisaties liggen, zoals educatie op scholen of preventie. Wij willen hier bepleiten dat u meer stapsgewijs te werk gaat en een trapsgewijs oplopende inlooperperiode van in elk geval twee jaren gaat aanhouden, waardoor pas in het derde jaar de maximale doelstelling wordt bereikt. Ter incidentele dekking van deze inlooperperiode kan vooralsnog dienen het surplus op de reserves grondexploitatie of de VAR dan wel de BAR en vervolgens kan wat ons betreft uit de opschoningoperatie die ik hiervoor voorstelde mogelijk financiering ontstaan voor deze tijdelijk dempende maatregel. Maar dat moet natuurlijk achteraf blijken. Mogelijkheden genoeg zou ik willen zeggen. Ik dien dan ook namens de ChristenUnie fractie een Amendement in hieromtrent.

[Amendement]

Verder voorzitter viel het ons op dat er een aantal goede efficiëncystappen voorgenomen worden. Daarvoor een compliment van onze kant. Onze fractie zegt: "dat smaakt naar meer op meer plekken". Samenwerking waar het kan, automatiseren waar het kan, het anders en vooral slimmer doen waar het kan en kritisch zijn op werkstromen en vooral ook kritisch zijn op staf en lijn functies. Dat alles kan nog veel meer voordeel opleveren dan nu is geboekt. Wat dat betreft kan het college een voorbeeld nemen aan twee verbonden partijen, Sedna en Emco.

Het college is van plan de doorontwikkeling van de organisatie voort te zetten met een extra impuls. Ik weet uit ervaring, voorzitter, dat dit kan blijven steken in goede bedoelingen. Op mijn dagelijks werk zeggen we wel eens gekscherend: "laat het niet allen bij 'zakdoekje leggen' blijven..." U begrijpt vast wel wat ik bedoel. Zo'n impuls levert vaak een zekere tijd veel actie en een goed gevoel op. En dan... Wat doen we dan met al de goedbedoelde projecten, de doordachte ideeën, de workshopresultaten, de interimers, de beleidsvoorbereiders en wat dies meer zij. Wat is het uiteindelijke effect? Uit de praktijk blijkt vaak dat zelfs wanneer gezegd wordt dat er nu echt wat mee gaat gebeuren, het uiteindelijke resultaat vaak onduidelijk of zelfs bedroevend is. Wij vinden dat het college daar zeer kritisch op moet zijn.

Ik heb over de bezuinigingen ook nog enkele opmerkingen wat meer op postniveau:

- In het licht van de bezuiniging 3/5 heeft u het over een mogelijk integrale afweging van alle producten van de dienst Beleid. Dat vinden wij een goed idee.
- Is het wel verantwoord te bezuinigen op strooibeeld? De gemeente heeft hier wel een zekere en stevige zorgplicht m.b.t. de verkeersveiligheid. Graag uw toelichting.
- De vrijvallende middelen t.a.v. brede school en m.n. ook de adviesbegeleiding heeft ons verbaasd. De raad heeft allerlei impulsen willen geven de afgelopen jaren door hier extra middelen op in te zetten? Was dat onnodig? Is het klaar? Gaat het misschien ook zo met extra gelden voor het CJG die twee jaar geleden zijn ingezet op voorstel van onze fractie?
- Ook het bezuinigingsvoorstel 5/4 en 5/6 op het milieu beleid heeft ons hoogst verbaasd. Herprioriteren noemt u het. Heeft het milieubeleid minder aandacht nodig? Wij menen dat er nog heel veel en zeer nodig werk ligt te wachten op milieugebeid. Neem alleen al de bewustwording van onze burgers op dit gebeid.
- Bij 9/16 denkt u aan meer reclame inkomsten door meer uitingen toe te staan in het openbaar gebeid. Wij willen het college waarschuwen voor Franse toestanden. De gemeente

Emmen is wat dat betreft nog een hele schone gemeente letterlijk en figuurlijk. Laat dat zoveel mogelijk zo blijven.

- U wilt als een besparingsmaatregel bij de WMO de Alfacheque introduceren, overgewaaid uit Tilburg. Heeft het college zich voldoende er van overtuigd dat dit nog nieuwe instrument geen fiscale hobbels gaat opleveren, wat vervolgens weer landelijke reparatie of noodwetgeving zoals eerder over de gemeenten gaat oproepen? Ik heb bijvoorbeeld nergens uitleg over de fiscale behandeling van de Alfacheque kunnen vinden. Voor je het weet loopt dit spaak door loonbelastingperikelen.
- De maatregelen die u voorstelt in het sociale en participatie domein zijn sowieso wat ons betreft heel lastig en spannend of ze gerealiseerd kunnen worden. Er is niets op tegen dat zaken slimmer en voordeliger gebeuren, maar laten de cliënten niet de dupe worden.
- De zogenaamde efficiencykorting op de subsidie aan Sedna, onder 10/14, wil ik er ook nog even specifiek uitlichten:
 - Sedna kent een relatief hele kleine post overhead, dus efficiency wordt zondermeer lastig;
 - Sedna moet daardoor ook doorkorten op de beschikbaar te stellen gelden voor bijvoorbeeld ouderopvang, huur van accommodaties, e.d. Zo wordt o.m. de ouderen opvang in het Tussenstee en op andere plekken daardoor dubbel getroffen.

Hoe kijkt het college hier tegen aan? U gaat toch niet zeggen dat u het hierbij laat?

Zo'n voorbeeld geeft toch aan dat u in gesprek moet met de instanties en organisaties die allerlei goed werk voor en in de gemeente verrichten met gemeentelijke bijdragen? Er is ook bij die instanties en organisaties begrip voor het moeten bezuinigen. Koud bezuinigen is gemakkelijk, maar doordacht en weloverwogen niet, terwijl dat juist het uitgangspunt zou moeten zijn. Bezuinigen is altijd pijnlijk, maar het college zou het als een aan zichzelf gestelde voorwaarde moeten zien er met de instellingen en organisaties op een goede, doordachte manier uit te komen.

Het beeld van een kil bezuinigende gemeente die desondanks wel doorgaat met grote centrumontwikkelingen is toch al gevormd, zo zagen we aan veel reacties van betrokken inwoners, die de moeite namen om op de raadssite of schriftelijk te reageren of naar de bijeenkomsten in Emmen centrum en Nieuw Amsterdam te komen. Uw college moet er een uitdaging in zien dat beeld met daden en woorden bij te willen stellen. En dat lukt u niet met een dubbele pagina in de Zuidenvelder met te melden wat de gemeente vooral wel blijft doen. Dan wordt dat a.h.w. meer een beetje mooi weer spelen. En nu zeg ik het maar eens even extra kritisch, voor mijn doen dan.

Dan nog iets over Atalanta. We hebben ons verwonderd over de extra last die u inboekt t.a.v. de verplaatsingsvergoeding diertuin. Dit strookt niet met het besluit van 18-12-2008 alsook met de gegevens op blz. 168 van de begroting. Hoe legt het college dit uit? Ik vond dit te politiek gevoelig om deze vraag/opmerking te beleggen bij de organisatie. Graag uw reactie.

Voorzitter, de bezuinigingen hebben de boventoon gevoerd in mijn betoog namens de ChristenUnie fractie ditmaal. Maar dat was eigenlijk ook niet te voorkomen. Het is wederom net als voor de begroting van 2005 een hele moeilijke klus die geklaard moet worden, zowel in dit huis als bij alle externe partijen die door en vanuit de gemeente ook met de bezuinigingen te maken hebben.

Daarom wil ik graag afronden met namens de ChristenUnie fractie het gemeente bestuur en de gemeentelijke medewerkers wijsheid en kracht toe bidden om de verantwoordelijke taak van de gemeentelijke overheid in zijn volle breedte en diepte op een goede wijze gestalte te geven in het nieuwe begrotingsjaar.

Henk Huttinga, fractievoorzitter
Emmen, 1 november 2010